

**La Setmana Tràgica a Anglès i
la Celler de Ter.
Els fets de l'estiu de 1909 a través
de les memòries de Joan Matas**

MARTA PLANELLAS BASSOLS
Periodista

Quaderns de la Selva, 21

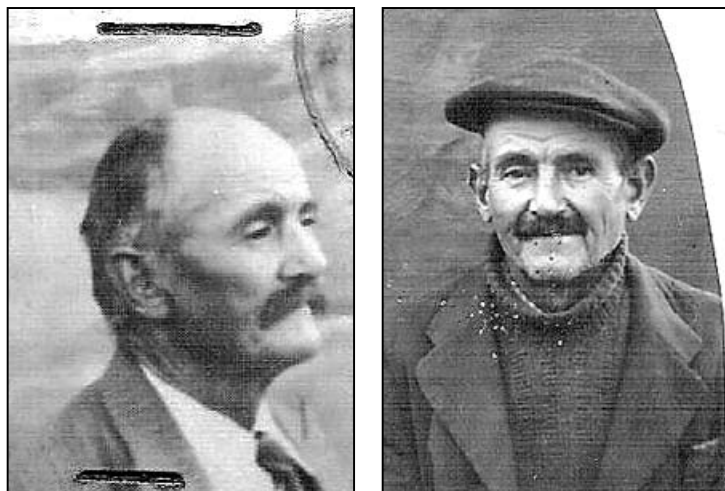
•

Any 2009

p. 283 a 296

• CENTRE D'ESTUDIS SELVATANS •

Joan Matas Serra.

Fotografies de Marta Planellas.

El juliol de 2009 es commemora un segle d'uns fets tràgics que van commocionar tot Catalunya. El poble es va revoltar contra l'enviament de tropes a la guerra del Marroc i ciutats com Barcelona, Terrassa, Granollers o Mataró van viure una rebel·lió contra els militars, l'Església i les classes benestants, que pagant una taxa es lliuraven de la lluita armada. Tot i ser una localitat petita, a Anglès també va morir un jove i es van desencadenar greus disturbis amb la Guàrdia Civil. Joan Matas Serra (1883-1966), un pagès que vivia a la Cellerà, ho descriu tot en unes memòries inèdites fins ara.

«A baix la guerra i visca la pau!» era el crit dels homes de la Cellerà de Ter el 27 de juliol de 1909. Protestaven contra la crida a files dels reservistes que havien d'anar a la guerra del Marroc. Les classes populars no tenien cap altra alternativa que ser carn de canó perquè no tenien els diners suficients per a estalviar-se d'anar a l'Àfrica. A més, deixaven les famílies sense un sou i amb un futur més que probable de mort, malaltia o mutilació. A la Cellerà es va encomanar la revolta que es vivia a molts punts de Catalunya i una colla de joves i vells anaren a l'estació de tren per insinuar als soldats que no es presentessin. «No en tingueren prou d'això que convingueren, tot d'una, d'anar al poble d'Anglès per saber el que hi passava. Sempre amb crits contra la guerra, pujaren al tren, sense bitllet ni res, i això fou la desventura de tot el que va passar.»

Aquestes són les anotacions que Joan Matas Serra (Banyuls de la Marenda 1883- Tossa de Mar 1966), un pagès que vivia a la Cellerà, va deixar escrites en un diari. Es tracta d'unes memòries inèdites on recollia la seva personal visió política, les quals tenen un cert valor històric ja que fins ara no han aparegut altres documents d'aquest tipus sobre els fets que el 1909 van convulsionar la Cellerà i Anglès.

Memòries de Joan Matas Serra.
Fotografies de Marta Planellas.

Crema d'esglésies.
Barcelona, 28 de juliol de 1909.

Matas descriu amb detall com es van desencadenar els fets: «A l'estació d'Anglès sempre hi ha una parella de la Guàrdia Civil a punt. El cap de l'estació de la Cellera pensà que amb allò –deixar pujar al tren tots aquells homes– tindria una part de responsabilitat, si no hi donava curs. Amb aquest fi, tan aviat quan el tren va arrencar de l'estació, el cap telegrafia a la Guàrdia Civil que un escamot de joves havien pujat al tren amb fins alteradors.» A Anglès, els obrers de la fàbrica tèxtil Burés s'havien declarat en vaga, i alguns vilatans més, que secundaren la seva postura, es traslladaren a l'estació de ferrocarril. Així ho explica l'arxiver anglesenc Emili Rams,¹ que afegeix que esperaven el tren d'Olot, que anava a Girona carregat de reservistes. Fins i tot n'hi ha que assegurin també que «les dones de la Burés s'havien estirat sobre la via per obstaculitzar el tren».²

Violents enfrontaments amb la Guàrdia Civil

L'ambient que es respirava era molt tens i la parella de la Guàrdia Civil d'Anglès no havia tingut temps d'avisar els seus companys del quarter que el *carrilet* ja havia arribat. Joan Matas relata amb precisió com van succeir els tràgics esdeveniments: «Sortí la parella a esperar aquell escamot de joves que ja havien baixat del tren, que anava a poca marxa. Ben aviat foren barrejats joves i guàrdies, que un d'ells caigué pel solc, no sé si d'una bastonada o d'un cop de pedra. El cas és que l'altre procurà fugir del mig del grup, disparant contínuament amb el *Mausser* sense tenir temps d'*encanyonar* a ningú. Però, de totes maneres, un jove caigué mort allà a l'andana. Tot seguit hagueren d'abandonar-lo perquè al sentir els trets, tots els guàrdies del quarter acudiren corrent en defensa dels seus companys. Aquell jovent armat de bastons i pedres no tingueren més remei que salvar-se allà on fos possible.» Matas no coneixia personalment la víctima, Joan Falsetas Expòsit, un pagès de 21 anys de la Cellera, recentment casat i a punt de ser pare. Falsetas era jornaler i treballava en un camp proper de l'estació de tren d'Anglès i en aquell moment estava collint pomes. Segurament, segons fonts de la seva família, degué anar a veure què passava i malauradament rebé el tret mortal del guàrdia.

La mort de Joan Falsetas va ser l'espurna que va encendre els ànims de tot els anglesencs. «El poble d'Anglès, que fins aquells moments no s'havia mogut per a res, restant a l'expectativa dels esdeveniments, llavors, assabentats del que havia passat a l'estació, tot seguit s'amotinaren i canviant impressions decidiren d'anar a parlar amb l'alcalde per tocar a sometent. L'alcalde, per això, conscient de la seva responsabilitat, s'hi negà, recomanant-los que desistissin d'armar-se, que això seria complicar més la situació. Ell prou els cridava a l'ordre però no hi hagué res a fer. El grup s'anava engrossint per moments. Els de la Cellera ja s'havien mesclat amb ells i amb els ànims excitats se n'anaren a forçar la porta del campanar i vinga a tocar a sometent, que de per tot arreu sortien gent armats i la primera

1. RAMS RIERA, Emili. *Anglès 2: de la pagesia a la industrialització*. Anglès: Ajuntament d'Anglès. Diputació de Girona, 1999.

2. LANAÒ REVERTER, Pau. *Anglès*. Girona: Diputació de Girona. Caixa de Girona, 1986.

I J B ANGLÈS Vista general

Anglès, a principis del segle XX.

Æ. T. V. — 3967 - ANGLÈS - Estación del Ferro-carril

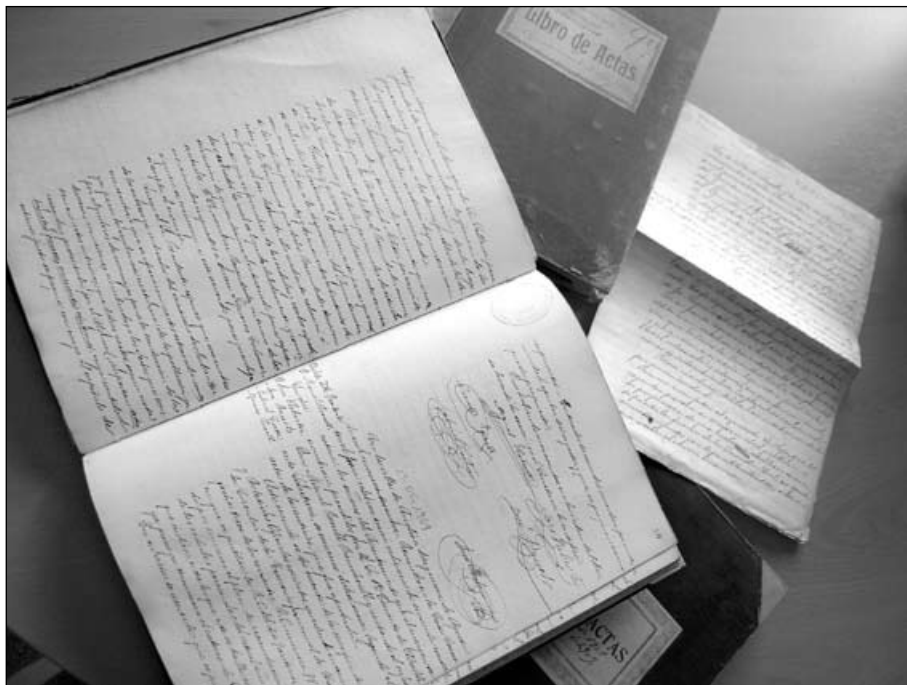

L'estació d'Anglès.

temptativa fou atacar la Guàrdia Civil.» Els fets descrits per Joan Matas en les seves memòries coincideixen fil per randa amb el que ha quedat documentat en les actes del plenari municipal que es van celebrar aquell mateix dia a Anglès. Els representants del poble parlen de la revolta com d'uns fets «gravíssims i de la urgent necessitat de restablir l'ordre i disminuir l'alarma produïda»:

«Un tumulto promovido por elementos extraños a la población y al parecer procedentes de la Sellera, iniciado por una refriega entre los revoltosos y una pareja de la Guardia Civil de este puesto en la estación del ferrocarril, de la que resultó un paisano vecino de la Sellera muerto: repercutió con rapidez e intensidad extraordinaria en esta villa, donde prendió grande alarma, la cual subió de punto al saberse que desobedeciendo órdenes terminantes del Sr. alcalde algunos de los revoltosos, violentando las puertas que conducen al campanario de la Iglesia parroquial, habían estado largo tiempo tocando las campanas...»³

En el lloc on va caure abatut Joan Falsetas, els ciutadans hi van clavar una creu i hi van dipositar flors durant uns dies. Tot i això, la mort del jove cellerenc es va amagar públicament de manera intencionada ja que les autoritats no volien que aquella víctima tornés a aixecar les ires del poble contra les forces d'ordre. La premsa, que patia forta censura, va ignorar expressament el nom i cognoms

Llibres d'actes Anglès.

Fotografia de Marta Planellas.

3. Arxiu Municipal d'Anglès. Acta de la sessió extraordinària del plenari del 28 de juliol del 1909.

del jove mort. El diari *La Vanguardia*, per exemple, no va sortir els dies següents a la revolució i en el número del dilluns 2 d'agost quedava explícit que aquell exemplar havia sortit després de l'exhaustiva revisió de la censura militar. Un dels rotatius que sí que va relatar els disturbis va ser *La Lucha*, que el dia 29 de juliol descrivia extensament els fets viscuts:

«Hoy en vista de los sucesos de Anglés de que daremos oportuna cuenta ha quedado por completo suspendida la circulación de trenes. En la vía no hay por ahora deterioro alguno, pero en cambio el telégrafo ha sido roto en varios puntos.

En Anglés es donde por desgracia han ocurrido durante ayer, sensibles y tristes sucesos. Por la mañana se inició entre los obreros de las fábricas de aquella villa un movimiento de adhesión al paro general, pero siguieron trabajando. Al darse la señal por la tarde para reanudar los trabajos un grupo de obreros negóse á entrar é impidió que los demás lo efectuasen.

Excitados por la resistencia que opusieron algunos trabajadores y por la presencia de la guardia civil del puesto de aquella villa, un grupo asaltó la iglesia parroquial y violando la puerta subió al campanario y echó las campanas á toque de somatén. La alarma fue extraordinaria, reuniéronse numerosos grupos que fueron engrosando y al tratar de disolverlos la benemérita, fue ésta agredida por lo que tuvo que repeler la agresión haciendo uso de las armas. Como resultado de la refriega resultó muerto un obrero y los guardias tuvieron que abandonar la villa.»⁴

La crema del quarter

El toc a sometent va tenir un efecte immediat i els ciutadans es van preparar amb armes pel que pogué passar. Veient que els ànims estaven molt exaltats, el tinent de la Guàrdia Civil, que feia temps que estava destinat a aquella població i que era molt popular, va prendre la decisió encertada de no resistir-se i abandonar el quarter. Aquesta va ser una bona opció, segons Matas: «Si ho hagués fet, els morts hagueren estat dotzenes.» Els guàrdies es van retirar, travessant el riu Ter fins a Sant Julià de Llor i d'allà fins a Bonmatí, a la «casilla del peó» de la carretera de les Serres. Era un edifici construït feia pocs anys en el qual habitaven els peons encarregats de la conservació de trams de carreteres, en aquest cas una via que donava sortida natural a les fàbriques. El propietari de la nova indústria havia fet construir una muralla al voltant de la caseta que la convertia en un fortí, amb aspecte defensiu, tot per poder vigilar la colònia si es produïa alguna situació crítica.

Mentre els guàrdies fugien, els revoltats armats els seguien de lluny intercanviant algun tret de tant en tant, fins que se'n tornaren cap a Anglès. «I la primera feina fou la de cremar el quarter: els uns amb feixos de llenya i els altres amb llaunes de petroli i vinga, a calar foc a la casa pairal de la Guàrdia Civil. En l'arribar allí, les dones dels guàrdies i tothom plorava demanant que no cremessin

4. *La Lucha*, 29 de juliol de 1909.

el seu immoble, però quan un poble s'amotina com una riuada que res la detura, no escolta a ningú. Si no haguessin sortit a fora, també els haurien cremat a dins. I vinga a ruixar les portes amb petroli, com les finestres, amb llenya que prengué el foc amb una força tal que al cap de poques hores tot aquell gran quarter no era més que una pila de runes.» Recull també aquest episodi el diari *La Lucha* de l'endemà:

«Los revoltosos se dirigieron entonces á la Casa cuartel y después de obligar á las familias de los guardias á que la abandonasen le prendieron fuego. Al tenerse noticia en esta ciudad de tan desagradables sucesos, se dispuso salieran para dicho punto fuerzas de la guardia civil. Ignoramos durante la noche lo que ha ocurrido en Anglés pues un amigo nuestro que pasó por dicha villa á las siete de la tarde pudo cerciorarse de que la agitación que reinaba era muy grande y hacía presagiar la reproducción de las escenas de la tarde.»⁵

El quarter del barri de Cuc va quedar totalment destruït, i al dia següent es va convocar de nou un ple extraordinari per protestar contra els fets ocorreguts i buscar solucions per afrontar la difícil situació. Dos comissionats del consistori van anar a entrevistar-se amb el governador civil de Girona per fer-li entendre que encara era massa aviat perquè tornés la força pública, ja que podria causar nous enfrontaments. Mentrestant l'ordre s'havia de garantir a Anglès.

«Que presten un servicio permanente los dos alguaciles del Municipio, los cuales en lo posible cuidarán del orden en general, y especialmente procurarán vigilar con prudencia el cuartel incendiado...»⁶

La Guàrdia Civil va restar, doncs, uns dies més a Bonmatí i el poble va tornar a l'activitat laboral amb relativa calma. «Quan els ànims són exaltats es fa de tot, però quan s'hi ha dormit i la cosa es refreda, ja tothom reprèn les seves obligacions sense cuidar-se només de salvar les seves responsabilitats, en cas que n'hi hagin», diu Joan Matas.

Recuperada més o menys la calma, hores després de la revolta, Matas recorda que es féu l'enterrament de Joan Falsetas, el qual, segons la seva família, va ser enterrat en una fossa comuna a l'entrada del cementiri d'Anglès. «L'endemà d'aquell dia desastrós quasi ningú reprengué el treball: s'havia d'enterrar aquell jove que havia caigut mort allí a l'andana de l'estació. L'enterrament es féu a les quatre de la tarda i no arribo a comprendre de quina manera la gent s'acumula per a celebrar actes per a tothom sentits. No citaré el número d'assistents a l'enterrament per por d'equivocar-me dels milers que hi acudiren de tots els pobles veïns, en so de protesta per la mort d'aquell jove, que a dir la veritat era uns dels de més bondat de la vil·la. Però era mesclat en aquells moments, i les bales no trien: li tocà a ell de pagar els plats trencats.»

5. *La Lucha*, 29 de juliol de 1909.

6. Arxiu Municipal d'Anglès. Acta de la sessió extraordinària del plenari del 29 de juliol del 1909.

Sometens d'Anglès a principis de segle.

Una vegada més, el diari que recollí el pols de la població anglesenca després dels disturbis fou *La Lucha*, on queda palès que tot tornava a la normalitat: els obrers, a les fàbriques; els feligresos, a missa, i alguns joves, ballant al Cafè Industrial.

«En Anglès era donde teníamos más interés en adquirir informes, puesto que en aquella alegre población habían ocurrido casi los más graves sucesos de la provincia.

A nuestra llegada y con sólo ver á las mujeres presurosas acudiendo al toque de la Santa Misa y á los hombres en traje dominguero y actitud tranquila, adquirimos desde luego la certeza de que si en aquella población habían ocurrido tristes sucesos, al olvido habían quedado y sólo en trabajar se pensaba. Interrogamos á alguno de ellos y todos convinieron en lamentar lo ocurrido que no tiene otra explicación que el exceso de celo por parte de los guardias y la ligereza de unos pocos exaltados que produjeron el choque del que resultó muerto un joven obrero del campo. Lo sucedido después, la quema del cuartel y la persecución de los guardias fue consecuencia inmediata de la indignación que produjo la presencia del muerto atravesado en la carretera, con los ojos abiertos y como pidiendo á sus compañeros venganza.

Todos lamentan la quema del cuartel en cuyo hecho sufrieron un susto más que regular las familias de los guardias, infelices mujeres é inocentes criaturas bien ajenas á la lucha de los hombres. Cuando pasamos frente á aquel edificio pintorescamente emplazado en la margen de la riera de Osor y entre un bosque de siempre verdes encinas, las negruzcas manchas que alteraban la monótona blancura; de sus paredes y las columnas de humo que de los escombros removidos aun se alzaban, nos reprodujeron con viva

fidelidad las escenas realizadas por una multitud alocada por el terror, por el odio, por la venganza.

De todo esto, no queda otro testimonio que aquellos muros ennegrecidos y una cruz sencilla, modesta, que con el nombre de la víctima señala el lugar de su eterno reposo. Los trabajadores habían reanudado sus tareas desde el sábado pasado, y estaban decididos á proseguirlas con toda regularidad. Cuando al regreso de la excursión, las notas de una alegre polca atrajeron nuestra atención hacia los balcones del Café Industrial y vimos la satisfacción y contento con que jóvenes parejas se entregaban al culto de la danza, la más ligera duda de que Inglés había por completo á su normalidad, quedó disipada.

Confirmando las impresiones que publicamos en otro lugar hoy han reanudado los trabajos, todas las fábricas de Santa Eugenia, Salt, Bescanó y Inglés.»⁷

Les represàlies vistes per un testimoni excepcional

«Amb tot això que us explico, jo no vaig tenir-hi cap mena d'intervenció i haig de fer constar que me n'alegro perquè el meu esperit no ha estat creat per fer mal a ningú. Encara que s'hagués de fer justícia per fer prevaldre els meus drets, amb qüestió de violència, sempre he estat un covard.» D'aquesta manera, Joan Matas deixa testimoni del que va veure amb els seus propis ulls però sense ser-ne protagonista, primer des de Sant Martí Sapresa, on havia anat aquell matí fatídic amb el seu germà per a fer una batuda als camps de blat, i després des d'Anglès mateix, on el quarter de la Guàrdia Civil es convertiria en només una pila de cendres.

En les seves memòries, després de descriure els fets, Joan Matas repassa la manera com els va viure i en quines circumstàncies es trobava. Els comentaris entre els veïns es van estendre ràpidament, tothom en parlava i sovint se'n feia un gra massa. «Tan aviat com començaren els esdeveniments que ja he descrit més amunt, no trigàrem a saber-ho: autos i carretes que venien d'aquella part tothom comentava els fets a la seva manera, i això sí, sempre posant-hi més pa que formatge. On hi havia un mort, per a ells a l'estació n'hi havia ple; i si es cremà el quarter, també cremaven els convents de germanes i frares; i dels cops de fusell aïllats entre el sometent i la Guàrdia Civil en contaven un combat acarnissat. Això feia un conjunt que tots estàvem neguitosos amb afany de saber la veritat d'allò que havia succeït. Nosaltres amb aquest fi acceleràvem el treball de la batuda tant com podíem per poder anar a donar-nos compte dels fets, tota vegada que varen ser iniciats, es pot dir, per companys meus.»

Acabades les feines del camp van anar a peu cap a Anglès. De lluny, encara s'albirava la fumera del quarter.

«Jo, no veient per allà cap dels meus amics, vaig anar a la Celleria per posar-me d'acord amb ells, no del que s'havia fet, sinó del que s'hauria de fer. Tenia la idea que allò es repetiria en casos molt més lamentables. El cas és que vaig trobar els meus amics força desencoratjats, ells estaven creguts que per tot Catalunya aquell

7. *La Lucha*, 2 d'agost de 1909.

27 de juliol s'aixecarien en pes com ho feren a Barcelona, però no foren més que casos aïllats, tret de la capital. Això féu que quan vaig trobar-los ja estaven preparant les seves coses per prendre el camí de la frontera a la nit i abandonar de moment les seves famílies per salvar les seves responsabilitats. En el poble aquell dia no treballava ningú, tothom es passejava i vinga a canviar impressions, sense saber ningú de quina manera acabaria tot aquell enrenou.»

La resposta que Matas i la resta de veïns es preguntaven la van tenir aviat: arribaren les temudes represàlies contra els instigadors directes dels fets, segons la Guàrdia Civil. L'ordre que Madrid va enviar als governs civils era clara: s'havia d'aplicar un càstig exemplar als participants en la revolta de la Setmana Tràgica. «Passats vuit dies, quan ja s'havia normalitzat tot, i quan ja quasi ningú tenia esma de parlar dels fets, es presentaren un piquet de la Guàrdia Civil de peu i un de cavall que, envaint la població d'Anglès i dispersant a tots els grups que es trobaven al seu pas, anaven detenint de casa en casa a tots els inscrits a una llista que algun malfactor els havia donat dels més culpables, igual feren a la Cellera. Aquella vil·la que volia aixecar barricades per mor de defensar-se quan fos l'hora, aquell dia ningú tragué el nas al carrer. Jo no puc pas citar els detinguts, quants serien entre Anglès, Amer i la Cellera, però segur que eren més de vint, sense comptar els que havien passat a França, tancats de moment i incomunicats a les presons de Girona. A no ser per la caiguda de Maura i en la Cierva del poder, degut a l'afusellament d'en Ferrer,⁸ alguns d'ells també haurien passat per les armes.» Queda reflectida en aquestes línies la repressió duríssima i arbitrària, segons Matas, que va exercir el govern conservador d'Antonio Maura, per mitjà del seu ministre de Governació, Juan de la Cierva.

El diari *La Lucha* informà que el piquet de guàrdia civils s'endugué 16 anglesencs implicats suposadament en els fets de juliol i dues persones més de la Cellera, que serien «els elements més destacats del republicanisme local», segons un llibre d'Isidre Prades.⁹

«Los detenidos por los últimos sucesos en esta provincia alcanzan ya la respetable suma de treinta y ocho, procedentes de Llagostera, Cassá de la Selva, Anglés, Salt y La Sella; algunos de ellos han pasado á la jurisdicción ordinaria, los demás serán juzgados por la autoridad militar. En la cárcel de La Bisbal ingresaron también cincuenta y seis que se suponen son los de Palamós.

Ayer noche á las ocho llegaron á esta ciudad diez y seis vecinos de Anglés y dos de La Sallera, detenidos en los sucesos ocurridos recientemente. Acompañaba á los presos un piquete compuesto de cuarenta guardias civiles al mando de un teniente. La detención se efectuó ayer mañana personándose dicha fuerza en la villa de Anglés en unión del Teniente Coronel jefe de esta comandancia. Al marchar el tren que conducía á los presos se desarrollaron tristes escenas de despedida.»¹⁰

8. Francesc Ferrer i Guàrdia (Alella 1859 - Barcelona 1909), pedagog català afusellat pels fets de la Setmana Tràgica.

9. PRADES I BUIXONS, Isidre. *Notícia Biogràfica del micòleg Joaquim Codina i Vinyes (1868-1934)*. La Cellera de Ter: Ajuntament de la Cellera de Ter, 1984¹.

10. *La Lucha*, 9 d'agost de 1909.

Més endavant, el 12 de setembre, el rotatiu *El Autonomista* augmenta la xifra de detinguts –un total de 23 persones d'Anglès, Amer i la Celler- i en dóna noms i cognoms.¹¹

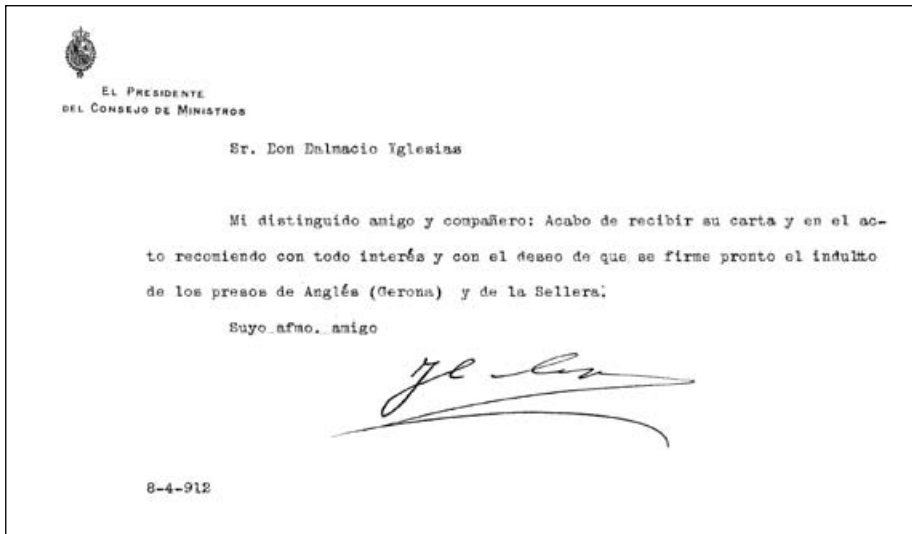
La Setmana Tràgica i les posteriors detencions van tenir un impacte social importantíssim, tant a Anglès com a la Celler, on residia Joan Matas. Un bon exemple de com en va quedar d'afectada l'activitat popular el trobem en la inauguració de l'Ateneu, que havia d'obrir les portes precisament aquell estiu. La festa va quedar deslluïda pels dramàtics esdeveniments:

«Estàvem preparant la inauguració, ja el Cor cantava l'himne cellerenc i altres peces quasi a la perfecció que el dia 15 d'agost havia de tronar per dins i per fora de l'Ateneu, quan vingué el dia 27 de juliol de 1909, o sigui, la setmana que encara porta el nom de *Tràgica*. Aquella desfeta de la Setmana Tràgica fou l'anorreament de la inauguració del nostre Ateneu Popular. Entre els detinguts d'Anglès hi figurava el nostre metre de Cor, el senyor Pigem, i al mateix temps pianista del ball els dies festius. De la Celler també ens faltaven dos dels elements principals, i sobretot en la organització que eren en Benito Cors¹² i en Josep Boix.¹³

La Coral de la Celler de Ter.

11. Segons *El Autonomista* del 12 de setembre, i amb les correccions de la grafia fetes per l'arxiver d'Anglès Emili Rams, els detinguts serien: Felip Pibernat Rigau, Joaquim Rigau Clapés, Mena Barnades Pala, Antoni Bosch Puigdemont, Josep Puig Viader, Pere Vila Casanova, Manuel Martorell Arabia, Josep Montserrat Mas, Joan Viñolas Vilademarch, Josep Pol Carreras, Martí Pol Noguera, Narcís Amagat Santorrot, Josep Freixas Pol, Ramon Esteva Berenguer, Francesc Vicente Explias, Martí Pigem Pla, Jaume Juneda Bernabé, Climent Miralles Puigblanquer, Domènec Planas Riera, Benet Cors Gironès, Joan Gultresa Berniz, Isidre Esenza Lloveras i Aniceto Soto.
12. Benet Cors Gironès, de la Celler, és un dels que figura detinguts a la llista del diari *El Autonomista* del 12 de setembre de 1909.
13. Josep Boix Rubió, de la Celler.

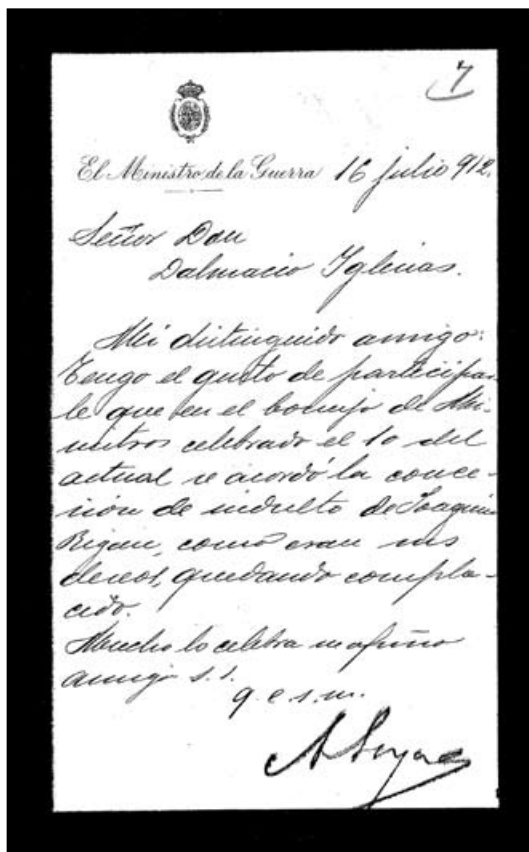
Document del procurador Dalmau Iglesias.

Fons Joaquim Carreras. Arxiu Municipal d'Anglès.

Aquests dos companys passaren a França i el darrer no l'he tornat a veure mai més. A pesar de tots els desastres, el dia 15 tal i com estava programat, férem la inauguració perquè ho teníem tot preparat, però allò fou una cosa morta, sense cants ni alegria, ni himnes perquè el poble estava de dol, i la presó ens guardava els millors amics.»

El balanç de la Setmana Tràgica a Catalunya va ser d'un centenar de morts, mig miler de ferits i més de cent edificis incendiats, la majoria religiosos. Van ser detinguts uns quants milers de persones, 2.000 de les quals foren processades i condemnades amb penes d'exili, cadenes perpètuas i condempnes a mort. L'afusellament més recordat és el de Francesc Ferrer i Guàrdia, acusat d'instigador de la revolta i executat el 13 d'octubre al Castell de Montjuïc. Aquets afusellaments ocasionen una àmplia repulsa envers el govern i les eleccions de 1910 donen la victòria al partit lliberal de José Canalejas. La vida a la presó dels encausats va ser llarga i penosa, i han aparegut documents enviats a Dalmau Iglesias, diputat del partit carlí per Girona, que recorden que encara el 1912 alguns d'ells continuaven empresonats. Les conseqüències de la Setmana Tràgica a la Selva, doncs, van anar molt més enllà d'aquell estiu de 1909, com recorda Matas:

«Aquella setmana del 27 de juliol de l'any 1909 que porta el nom de *Tràgica* i la mort de Ferrer, es féu una setmana històrica. Per a nosaltres, la joventut de la Cellera, fou un punt final per contrarestar aquella marxa progressista que teníem empresa amb tanta confiança en nosaltres mateixos. Dos dels caps directius, a França; els altres, a la presó... Tot féu decaure els ànims dels pocs que quedàvem capaços d'organitzar, de moment en sentit social, aquell jovent esmaperdut. Els fets

Document del procurador Dalmau Iglesias.

Fons Joaquim Carreras. Arxiu Municipal d'Anglès.

eren encara calents i les represàlies pendents, i això va fer tancar moltes boques, ningú no gosava dir res per por de no quedar compromès. Allò, per a nosaltres, fou com aquelles pomeres que de tant de fruit que porten han d'apuntalar totes els branques, i que amb una tempestat forta no hi valen els puntals ni res. S'esquincen les branques, no quedant només que el tronc, i moltes vegades, si acàs no mor, mai més torna a recuperar aquell brancom tan ufanós que se li endugué la tempestat.»